

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 18 lutego 2019 r.

Pozycja 46

POSTANOWIENIE

z dnia 5 grudnia 2018 r.

Sygn. akt Ts 228/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Grzegorz Jędrejek,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.S. w sprawie zgodności:

- 1) art. 110a § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 652, ze zm.) z art. 54 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) § 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. z 2016 r. poz. 2231) z art. 92 ust. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 grudnia 2017 r. (data nadania) R.S. (dalej: skarżący) wystąpił o zbadanie zgodności: po pierwsze – art. 110a § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 652, ze zm.) z art. 54 § 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; po drugie – art. 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. z 2016 r. poz. 2231) z art. 92 ust. 2 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną wniesiono w związku z następującą sprawą.

Decyzją Dyrektora Zakładu Karnego w S. z 10 marca 2016 r. odmówiono skarżącemu posiadania w celi mieszkalnej drugiego odbiornika telewizyjnego. Skarżący wniósł skargę na tę decyzję do Sądu Okręgowego w O. Wydział Penitencjarny, który postanowieniem z 3 czerwca 2016 r. (sygn. [...]) uznał skargę za bezzasadną i utrzymał zaskarżoną decyzję w mocy.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2018 r. skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej, do czego odniósł się w terminie, pismem z 3 kwietnia 2018 r. (data nadania).

Zaskarżonym normom skarżący postawił następujące zarzuty.

Po pierwsze, zarzucił niezgodność art. 110a § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 652, ze zm.) – w zakresie, w jakim „wprowadza ograniczenia w pozyskiwaniu przez skazanych informacji rozpowszechnianych w telewizji poprzez uzależnienie możliwości posiadania w celi telewizora od zgody dyrektora zakładu karnego” – z art. 54 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji. W ocenie skarżącego, odmowa posiadania drugiego odbiornika telewizyjnego w celi mieszkalnej zakładu karnego, gdzie skarżący przebywa, narusza konstytucyjnie zagwarantowaną wolność pozyskiwania informacji (art. 54 ust. 1 Konstytucji) oraz konstytucyjny zakaz cenzury prewencyjnej (art. 54 ust. 2 Konstytucji) w związku z naruszeniem konstytucyjnej zasady proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji).

Po drugie, zarzucił niezgodność § 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. z 2016 r. poz. 2231) z art. 92 ust. 2 Konstytucji przez „dalsze przekazanie kompetencji w zakresie uregulowania materii rozporządzenia organom niższego szczebla, tj. dyrektorowi zakładu karnego”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy jest oczywiście bezzasadna. Mając na uwadze art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK, Trybunał przy orzekaniu jest związany zakresem zaskarżenia wskazanym w skardze konstytucyjnej.

2. Skarżący wniósł o dokonanie kontroli konstytucyjności następujących norm prawnych:

– po pierwsze, art. 110a § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 652, ze zm.; dalej: k.k.w.), zgodnie z którym, dyrektor zakładu karnego może zezwolić skazanemu na posiadanie w celi sprzętu audiowizualnego, komputerowego oraz innych przedmiotów, w tym także podnoszących estetykę pomieszczenia lub będących wyrazem kulturalnych zainteresowań skazanego, jeżeli posiadanie tych przedmiotów nie narusza zasad porządku i bezpieczeństwa obowiązujących w zakładzie karnym;

– po drugie, § 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. z 2016 r. poz. 2231; dalej: rozporządzenie), który określa zasady i zakres ustalania porządku wewnętrznego zakładu karnego przez jego dyrektora.

3. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że badana skarga nie spełnia wymagań określonych w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK, zgodnie z którymi skarga powinna zawierać wskazanie konstytucyjnej wolności lub prawa skarżącego oraz sposobu w jaki ta wolność lub to prawo zostały naruszone przez zakwestionowane w skardze normy prawne.

Z treści skargi konstytucyjnej oraz postanowienia Sądu Okręgowego w O. Wydział Penitencjarny z 3 czerwca 2016 r. (sygn. [...]) wynika, że Dyrektor Zakładu Karnego w S. odmówił skarżącemu posiadania w jego celi mieszkalnej kolejnego odbiornika telewizyjnego, ponieważ w celi tej znajduje się już jeden odbiornik telewizyjny.

3.1. Skarżący zakwestionował zgodność art. 110a § 2 k.k.w. z art. 54 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji.

Trybunał Konstytucyjny w dotychczasowym orzecznictwie wielokrotnie wskazywał, że w art. 54 ust. 1 Konstytucji, regulującym – skrótowo rzecz ujmując – wolność słowa, w istocie wyrażone zostały trzy odrębne, aczkolwiek powiązane i uzależnione od siebie wolności jednostki, którymi są: wolność wyrażania swoich poglądów, wolność pozyskiwania informacji oraz wolność rozpowszechniania informacji (por. wyrok TK z 12 lutego 2015 r., sygn. SK 70/13, OTK ZU nr 2/A/2015, poz. 14 oraz przytaczane tam orzecznictwo). Trybunał podkreślał w swoich orzeczeniach zasadnicze znaczenie tak określonych wolności, łącznie jako „wolność słowa” lub „wolność wypowiedzi”, zarówno z punktu widzenia wolności samej jednostki, przysługującej jej z przyrodzonej natury i związanej silnie z jej godnością, jak i z punktu widzenia mechanizmów funkcjonowania społeczeństwa demokratycznego (por. wyroki TK z: 12 lutego 2015 r., sygn. SK 70/13, OTK ZU nr 2/A/2015, poz. 14; 6 października 2015 r., sygn. SK 54/13, OTK ZU nr 9/A/2015, poz. 142).

Skarżący zarzuca art. 110a § 2 k.k.w. naruszenie wolności pozyskiwania informacji, wynikającej z art. 54 ust. 1 Konstytucji, przez wykreowanie takiej kompetencji dyrektora zakładu karnego, dzięki której może on nie wyrazić zgody na posiadanie w celi mieszkalnej kolejnego odbiornika telewizyjnego. Skarżący nie wskazał jednak, w jaki sposób brak kolejnego odbiornika narusza konstytucyjnie zagwarantowaną wolność pozyskiwania informacji oraz zapoznawania się z prezentowaną w mediach telewizyjnych wolnością słowa i wolnością wypowiedzi. Tym samym zarzut ten nie został uprawdopodobniony.

Z tego powodu Trybunał Konstytucyjny uznał, że zarzut naruszenia art. 54 ust. 1 Konstytucji przez art. 110a § 2 k.k.w. nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK.

3.2. Skarżący zakwestionował również zgodność art. 110a § 2 k.k.w. z art. 54 ust. 2 Konstytucji, zgodnie z którym cenzura przewencyjna środków społecznego przekazu oraz koncesjonowanie prasy są zakazane, a ustawa może wprowadzić obowiązek uprzedniego uzyskania koncesji na prowadzenie stacji radiowej lub telewizyjnej.

Istotą tego zarzutu jest naruszenie przez art. 110a § 2 k.k.w. konstytucyjnego zakazu stosowania przewencyjnych środków społecznego przekazu, przez wykreowanie takiej kompetencji dyrektora zakładu karnego, dzięki której może on ograniczać liczbę odbiorników telewizyjnych w celi mieszkalnej, w której przebywa skarżący.

Cenzurą przewencyjną środków społecznego przekazu jest mechanizm uzależniający opublikowanie lub wyemitowanie określonego przekazu od uprzedniego przyzwolenia organu władzy publicznej (por. wyrok TK z 9 listopada 2010 r., sygn. K 13/07, OTK ZU nr 9/A/2010, poz. 98). W orzecznictwie trybunalskim wyjaśnia się również, że przez cenzurę przewencyjną rozumie się „przyznanie organom państwowym kompetencji do kontrolowania treści wypowiedzi przed ich przekazaniem odbiorcy, a także do uzależnienia przekazania wypowiedzi odbiorcom od uprzedniej zgody organu państwowego” (uchwała pełnego składu TK z 2 marca 1994 r., sygn. W 3/93, OTK z 1994 r., poz. 17, przytaczana również w nowszym orzecznictwie: por. wyrok TK z 18 lutego 2014 r., sygn. K 29/12, OTK ZU nr 2/A/2014, poz. 11).

W ocenie skarżącego, od zgody dyrektora zakładu karnego działającego jako organ władzy publicznej uzależniony jest dostęp skarżącego do mediów telewizyjnych. Skarżący twierdzi, że od decyzji dyrektora uzależnione jest to, czy skarżący – jako skazany przebywający w zakładzie karnym – ma zapewniony dostęp do tych mediów za pośrednictwem odbiornika telewizyjnego. Naruszenie konstytucyjnego zakazu stosowania cenzury skarżący

upatruje w uprawnieniu dyrektora zakładu do limitowania liczby odbiorników w celi mieszkalnej, w której przebywa osadzony.

Trybunał wyjaśnia, że w związku z tym, iż skarżący ma zapewniony dostęp do odbiornika telewizyjnego w celi, to zarzut stosowania wobec niego cenzury prewencyjnej środków społecznego przekazu należy uznać za nieuprawdopodobniony. Skarga nie zawiera żadnego argumentu przemawiającego za tym, że ograniczanie przez dyrektora ilości odbiorników telewizyjnych w celi zakładu karnego narusza ten konstytucyjny zakaz. Skarżący nie wyjaśnił, jaki związek z konstytucyjnym zakazem stosowania prewencyjnych środków społecznego przekazu ma liczba odbiorników telewizyjnych w celi mieszkalnej, a także jakie wolności lub prawa wynikające z art. 54 ust. 2 Konstytucji doznały bezpośredniego naruszenia przez art. 110a § 2 k.k.w. w sprawie objętej badaną skargą konstytucyjną.

Z tego powodu Trybunał Konstytucyjny uznał, że zarzut niezgodności art. 110a § 2 k.k.w. z art. 54 ust. 2 Konstytucji nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK.

3.3. W ocenie skarżącego wolności lub prawa wynikające z art. 54 ust. 1 i 2 Konstytucji zostały naruszone – przez art. 110a § 2 k.k.w. – z naruszeniem konstytucyjnej zasady proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji).

Trybunał przypomina, że zgodnie z jego ugruntowaną linią orzecniczą (por. postanowienie z 20 lutego 2008 r., sygn. SK 27/07, OTK ZU nr 1/A/2008, poz. 22 i przytaczane tam orzecznictwo) wskazany art. 31 ust. 3 Konstytucji – wyrażający tzw. zasadę proporcjonalności – nie statuuje żadnych praw ani wolności, których naruszenie – zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji – decydowałoby o dopuszczalności wniesienia skargi konstytucyjnej. Ewentualne uczynienie z niego wzorca kontroli w postępowaniu zainicjowanym wniesieniem skargi konstytucyjnej warunkowane jest wskazaniem przez skarżącego, w zakresie jakiego konkretnego prawa podmiotowego, określonego w innych normach konstytucyjnych, przesłanki wyrażone w treści tej zasady zostały naruszone. Pogląd ten zachowuje nadal swą aktualność (zob. postanowienie TK z 31 stycznia 2018 r., sygn. Ts 9/16, OTK ZU B/2018, poz. 27).

Trybunał wyjaśnia, że skarżący nie wskazał sposobu naruszenia żadnych konkretnych praw podmiotowych (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK) wynikających z art. 54 ust. 1 i 2 Konstytucji, do którego mogłoby dojść z przekroczeniem konstytucyjnej zasady proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji).

Z tego powodu Trybunał stwierdził, że zarzut niezgodności art. 110a § 2 k.k.w. z art. 54 ust. 1 i 2 Konstytucji w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji nie spełnia wymagań określonych w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK.

3.4. Skarżący zarzuca także niezgodność § 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia z art. 92 ust. 2 Konstytucji, zgodnie z którym organ upoważniony do wydania rozporządzenia nie może przekazać swoich kompetencji innemu organowi. Zakwestionowany § 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia określa zasady i zakres ustalania porządku wewnętrznego zakładu karnego przez jego dyrektora.

W ocenie skarżącego, przepisy te „umożliwiły dalsze przekazanie kompetencji w zakresie uregulowania materii rozporządzenia organom niższego szczebla, tj. dyrektorowi zakładu karnego”.

Należy przypomnieć, że w licznych orzeczeniach pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego podkreślano, iż warunkiem nadania skardze dalszego biegu, zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jest powołanie w skardze konstytucyjnej takiego wzorca kontroli, który kreuje prawa lub wolności jednostki o charakterze podmiotowym (por. wyroki pełnego składu TK

z 24 października 2001 r., sygn. SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225; 23 stycznia 2002 r., sygn. Ts 105/00, OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 60).

Wymóg ten został – w obowiązującym stanie prawnym – skonkretyzowany w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK, zgodnie z którym – jak wcześniej wskazano – skarga powinna zawierać wskazanie konstytucyjnej wolności lub prawa skarżącego oraz sposobu, w jaki ta wolność lub to prawo zostały naruszone przez zakwestionowaną w skardze normę prawną.

Skarżący nie przedstawił w badanej skardze, jakie jego konstytucyjne wolności lub prawa wynikające z art. 92 ust. 2 Konstytucji zostały naruszone przez § 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia.

Z tego powodu Trybunał Konstytucyjny uznał, że zarzut naruszenia art. 92 ust. 2 Konstytucji przez § 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK.

4. W tych okolicznościach Trybunał stwierdził, że badana skarga konstytucyjna nie spełnia wymogów określonych w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK i dlatego na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK odmówił nadania jej dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.